

# DEABRU LANA

## KONDAIRATIK MOLDATUTAKO IPUIA

*(Azkeneko indar-neurtzeetan lenengo saria irabazia.)*

BALDA, AZKOITI BAÑO LEN

**A**LA chimista! ¡Beltzebu nagusia naizen ezkerero nere mende jarri bear ditek Zeruko Jainko orren eskutik ateratako gizon guziak! ¡Zeruan nagusi izan niñuan inpernuan buru nacheok, lurra ere nerezat bear dik izan! ¡Nere arrabiz puskatuko nitek zeruko Jainko ori! ¡Orren etsai izan nai diat beti!

Onelako orruaz ari zan bein su-leizeko Luzifer gaiztoa.

¡Nun zerate nerekin batera guda beltza ta gogorra Jainkoari egin nai diozuten gogo likichak!! ¡Atozte ona, bildu nere aurrean deabrukume guziok nere agindubak egitera! deadar egin zuben Beltzebu zatarrak su-leizeko lau bazterretara. Eta ziraunak bezela bildu zitzaitezkan aurrera etsaikume talde aundiak. Guzien artetik bat, zimela, gau illuna baño beltzagoa, isetz luze biurri duna, adar oker ichuzia, azkazal zorrotzez ornitua, aurkeztu zitzaion oso leyal, oso gogotsu, agindu alguziak egitera, zesayolarik: ¡Milla arrayo! ireak gaituk, iretzat lan egin nai diagu; agindu nai dekana Beltzebu aundiya! Eta makurtu zan len da baño ere beerago inpernuko nausi beltzaren esana entzuteko.

Barreatu zaitezte berriz ere lurbira osuan, orru egin zien Satanasek, eta lenanko ekarri aldiya baño ere ugarigoa, eta batez ere baliosogua egin bear diazue oraigoz. Eta ¡i malapartatu ori!—nabarmen orren-gana biurtubaz, esan zion—, oa oker edo zuzen Eusko-erri aldera; badek an i bezelako suatz gazte biurri batentzat zer egiña.

¡Ala Beltzebu, ekarri baeizke su-leze aundi ontara euskorik bikañenak! Eta muzkerra bezela okertuaz bota zuan biraurik beltzena; Beltzebuk jotzen du deabrukumea mutur ertzean eta iraulika amiltzen du su-lezeko ate bazterreraño.

Deabru gaztea irten zan inpernu gorritik isetzaz muturra egurtziaz, eta Beltzeburen aginduba betetzearren jartzen da Ernio inguruko Mendizute (1) gaiñean, Eusko erridiri astiro begiratuaz.

Etzan oraindik Ernion kurutzik. Ichura gaiztoko deabrukumea zuaizt besanga gaiñean zeguan isatz odoldunaz bere gorputz illetzua zipriztiñez betetzen, norako bidea artu etzekiela.

Alakorik batean, Murumendi alderuntz begiraka dagoala orra nun ikuzten duan Santa Marinako baillera koskorra, bañan jura arrabi gaiztoak artu zuan erricho ortako jendea Elizara zijoala ikustean! Kiskalduko zuan bere amorruez Eliz ura, bañan besterik oldoztu zuan Santa Marina echadia ondatzeko. Arkaitz aundi bat artzen du abaillan; bada-bill jira-biraka abailla, arri izugarria Santa Marina-raño botatzeko asmoz, jare egiten dio abaillako arriari eta an dijoa airean arria *Beondegiko* zuloraño. Santa Marina-ko aingeru begiraleak galerazi zuan arriak erria ondatzea (2).

Deabru biurri orrek Ernio inguruko gizonak sarean errez achitze-koak etzirala nabaitu zuanian, iransugeak bezela chistu joaz salto batean jarri zan Izarraitzko arkaitz egal batean, baño atsedean egiteko ere beta gabe, laizter asko alde egin bear izan zuan andik, belazko zimurra chinpartaz zeriola, amurru bizian, alde guzietatik lerre zikiña, sua ta kiratza boteaz.

Bere atzaparra ezarri zuan tokitik urrean, artzai bat zeruko Jaunari otoitzka ari zan.

Gaillen, garaitsu ibiltzen zalea bada ere etsaia, otoitz ondotik agudo iges egin du guzia doillortua eta bizirola larri isatza kuskurtuaz.

Etzan ordea oso urrutiratu. Sapelatza oillo eizean bezela, aruntzonuntzka lainoz goitik aldiz, lurra bai jo ez jo bestetan, an dabill gure pisti lerdetsua Azpeiti Azkoiti alboko mendi baso inguruan. Bere gogo-

(1) Eta ez Mendikute oker deritzayon eran.

(2) Beondegin Albizturko Santuchotik ez urruñ—Mendizute bada Albizturkon da—, ikusi leike Bidaniakin muga egiten dun aitz «Sorgin-arria» deritzan bat. Esakera-zar, ez idaztetua da, pest'eguneko dantzak eziñ emanik, Sansonek, Mendizutetik, abaillan botia dala arri ori, eta indar guchi eman edo abailla puskatu zitzaizolako toki ontan gelditu zala, Santa Marinara irichi gabe.

ko usai gozoren bat aditzen du nunbait pijo dabill beñepein gero baño gero jira-bira geiago egiñaz. Jexten dijoa piskaka, murgill bat oso goitik egiten du airean, eta lurreratzen da Azkoitilto Balda-baitan.

Pizti charrak ikusi du Balda-echeko-jauna beti illun, kezcatsu, asarre antzean. Aspaldi xamar artan, otoitzarik ezdagi, erriko apaiz bururentzak eleak eta beleak zabaltzen dabill. Eliz arreta Baldatarrena izan da beti, Balda odolekoak ezarri zutelako aurren aurreneko Azkoitian Eliza. ¡Nola muxinduko ez da ba beste Eliza berri bat egiten ari dirata! ¿Zertako da aurrerontz Balda izena erabiltzea? Eliz zarra naikua ez dute Azkoitiarrak? ¡Balda odola ukatuko nuke ere alegi guziaz Eliz berri orren ondamenaren ordaiñaz! beretzat zion Baldak.

Deabru gorriya, pozez lertzen, Balda-Jauregi atzean egon ondoren sartzen da eche-jaunak lo egiten zuan gelara eta listorraren ichuran, beraren belarri ondoan dabill.

¡Makurkeri ezin aundiagoa dagite Azkoitiko apaiz eta erriyak! dasa nagusiyak. ¡Balda izena lausotu da egundoko! Nun zerate nere asabak zeok egindako Eliz zar orri eusteko? Nere eskuetan galdu bear du jatorri ospetsuak lagatako Balda izen aundiya? ¡¡Ez, ez!! ¡¡Nik galerazi bear det Eliz berri orren kutsua!! ¡¡Ala deabruba, eragotzi bear det bai Eliz berriaren pesta!!! Beltzebuk baldin badezake ezer..... ¡¡Betor nigana!!!

Emen nauk, Balda zintzoa, erantzuten dio oi bastarretik deabru liztorrak. Balda poztenda zerbait, laguntzi soñua entzutean, ¡bai—desayo Satqnas-en bidaldubak—, oso bidezkoa dek ire jarduna! ¿I aña ez diranak, gañetik jarri nai izatea? Niganako siniste osoa artzen badek, nik erakutziko diat ire etsai zekenak arrunt ondatzeko bidea.

\*  
\* \*

Azkoitiko erriyak jai du aste erdiko egun batean. Goiz goizetik jendea dabill alai, atsegintsu, jai egun aundiya eman oi duan poz nabarmenaz. Eliz berriaren asiera da. Eche leyoak loraz, atariak ostoz, giza-seme t'andrazko guziak soiñekorik ederrenaz jantziyak daude. Guziyak Eliz zar aldera dijoaz, Eliz berriraño, kale jiran, eraman bear dute-ta JaunSakramentatua.

Eskillak ozen alai gozoak zabaltzen dituzte Azkoitiko kalean, irten dalako Eliz zarretik prozisiyo ikusgarriya. ¡Au jendearen emana! Zearka, bidearen bi aldetik ezin kontala gizon! Elizako ikurriñ guziak Az-

koitiko aideak alaitzen! Onlako jai ederrik ez da azkoitian ikusi. Ingu-  
ruko apaizak erruz, urrean Azkoiti Azpeitiko aundizki guziak, eta an  
erdian, eguzkia baño ederrago, urrezko agerkai dizditzarian Apaiz-bu-  
ruak, doi doi, dakar

ogi zerutik  
etorria.

Zoriona berakin dute Azkoitiarrak. Erri guziya dator biotzez eta  
soñuz abeztuaz,

zu zera gure  
poz guztia;

intzentsua, usai ederra zabalduaz, biribillean birilka Jaunaruntz dijoa;  
eskilcho politak chinchin otsean, eta an atzean zenbat..... ¡bañan zer  
entzuten da? ¡¡¡tiro otza!!! eta ¡¡ill, ill dala!!..... ¡Erretorea ill dutela!  
eta..... gerturik zeukak zaldi gañean baratz chulotik irten da Balda chi-  
mista bezin askar iges dijoala!!

. . . . .

Uskeri, ezer ez dan aunditasunak Baldaren biotzean griña charrak  
piztu erasi zitun; etsai likicharen ojuai toki eman dio, eta bere asabak  
egin dako Eliz zarretik berrira JAUNA daramaten garayan, chulo ba-  
tean jarriarik, Jainkoa bere eskutan dun Apaiz-buruba, tiroz, illotzik  
zerraldo lurrera botatzen du Baldako nagusiak.

Billaukeri au eginda Zesto-alderako bidea artu zuan Balda eche-  
jaunak, eta bere maiztarraren AKERTZA-TORREA-n gau ura egin  
da, iges dijoa..... ez dakigu noruntz.

Dena deabruaren lana da; ez du bada ezer gelditu bear gertatu dan  
oroimenan. Orrengaitik «Akertza-torrea» auts biurtutzerano errea eta  
bere lur orrubea gatzzez estalia izan zan.

. . . . .

Onlako ondoren gaiztoak dakarzki etsayaren gogo likichai toki  
emateak.

EMILIANO MÚGICA LASQUIBAR

=====